

مٽنگور

(شعري ٽولڪه)

محمد اسماعيل يون

۱۳۸۷ھ

Ketabton.com

متکور

(د شعرونو لومړۍ ټولگه)

محمد اسمعیل یون

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	متکور
شاعر:	محمد اسماعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړۍ چاپ:	۱۳۶۹ ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ ل کال
د شاعر	
پرله پسې نومره:	(۴)
د خپرندوی	
پرله پسې نومره:	(۴)
کمپوزر:	ضیا الرحمن ضیا

نيوليڪ

مخ	سرليڪ	گهڻه
۱	د ((مٽڪور)) د دويم ڇاپ سريزه	۱
۵	سريزه	۲
۱۰	تقريظ	۳
۱۴	د مٽڪور په باب څو خبرې	۴
۲۳	لبوني	۵
۲۵	كليزه	۶
۲۷	زمانه	۷
۲۸	اوبنڪه او خدا	۸
۲۹	د عقل احساس	۹
۳۱	نازڪ خيال ته!	۱۰
۳۳	د حيا په لاس	۱۱
۳۵	ڇالي	۱۲
۳۷	ژوندي حسن	۱۳
۳۹	غره اور اڃيستي...	۱۴
۴۱	زولانه غمونه	۱۵
۴۲	د بنڪلو باران	۱۶
۴۳	ازمون	۱۷
۴۵	پرهري اميد	۱۸
۴۷	مٽڪور	۱۹
۴۸	د ماضي عشق	۲۰
۴۹	پتي خبرې	۲۱
۵۱	د اور تاو	۲۲
۵۳	د حسن لومه	۲۳
۵۵	پخه سڪروته	۲۴
۵۷	سوي اسوپلي	۲۵
۵۹	افسوس چي قبر دي معلوم وای!	۲۶
۶۰	د ماضي خدا	۲۷
۶۲	خوڊلني سترگي	۲۸

۲۴	ژړغونی آه	۲۹
۲۶	ترکانو لاندې	۳۰
۲۸	درې میاشتي مخکې	۳۱
۲۹	هغه چاته چې سترگې یې....	۳۲
۷۱	د وینو رود نیل	۳۳
۷۳	د ویر سکروټې	۳۴
۷۵	د اوښکو جنازې	۳۵
۷۷	له جېل نه... ګيله	۳۶
۷۹	د لمبو څاڅکي	۳۷
۸۱	د خندا قتل	۳۸
۸۳	د آه سکروټې	۳۹
۸۵	غیرتې لېمه	۴۰
۸۷	د میو اباسین	۴۱
۸۹	د اوښکو سمندر	۴۲
۹۱	د خوږو مکر	۴۳
۹۳	ارام سمندر ته !	۴۴
۹۶	د تېزابو باران	۴۵
۹۷	سندرغاړي	۴۶
۹۹	د طاعون په لوبڼه کې	۴۷
۱۰۰	د احساس لوڅه	۴۸
۱۰۱	یادگارونه یادگارونه	۴۹
۱۰۲	کانو ونه ژړلې	۵۰
۱۰۳	مېړتونخور	۵۱
۱۰۵	د امید څانګه	۵۲
۱۰۶	د اسرافیل شپېلۍ	۵۳
۱۰۸	د جنگ باج	۵۴
۱۱۰	د سیند په منځ کې	۵۵
۱۱۲	سوی ګودر	۵۶
۱۱۴	مړاوي انتګي	۵۷
۱۱۶	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۵۸

د ((متکور)) د دویم چاپ سریزه

متکور زما د شعرونو لومړۍ ټولگه ده، چې اساساً پر ۱۳۶۹ل کال چاپ شوې ده. ((اساساً پر ۱۳۶۹ل کال)) ورته ځکه وایم، چې د همدې کال په بهیر کې د افغانستان د لیکوالو ټولنې له خوا د چاپ پلان کې وه او د همدې کال د وروستیو درېو میاشتو په بهیر کې د همدې ټولنې له خوا چاپ ته لاړه. ترننه نږدې شل کاله دمخه، چاپ دومره پرمختللی نه و، هغه وخت د چاپ توري اکثره له سرپو نه جوړېدل یا اوسپنیز وو، یو یو توری به په ځانگړي صندوق کې پروت و، کله چې (الف) نه تر (یا) پورې هر توری په کارېده، نو بیا به حروفچین، همغه صندوق ته، ته او اړتیا وړ توری به یې را اخیسته، دا توري به یې پر یوه ډبر اوږده مېز، چې لس پنځه متره واټن به یې درلود، په همغو جوړو شویو صندوقونو یا کورونو کې ایښي وو. د یوې کلمې لپاره که د یو توري ټولوونکي تگ اوراتگ محاسبه کړو، کېدای شي سل متره پلۍ واټن یې هم وهلاي وي، دا نو بیا د یوه کتاب په لسگونو زرو او یا هم لکونو کلمو ته محاسبه کړه. دا توري بیا یو تربله څنګ په څنګ اېښودل کېدل او پر یوه تار تړل کېدل، په دې ډول ترې یوه کلمه، بیا

کلمې، بيا جمله او جملې او بيا هم متن جوړېدل، کله چې به دې په کې سمون راوسته، هغه کلمه به بېرته خلاصېدل، خو لنډه دا چې خورا زړه چاودون و. دا کتاب ما په همغه شکل چاپ کړی دی. زه دا مهال د کابل پوهنتون د درېيم ټولگي محصل وم، د درسونو ترڅنگ مې نور فرهنگي مصروفيت هم

درلود او چاپخونې ته به هم هره ورځ روان وم، کله چې د کتاب د چاپ او سمون لومړني کارونه خلاص شول او ماته يې وروستي توري راکړل، نو دا مهال ۱۳۲۹ل کال خدای پاماني وکړه، ما کتاب قدرمن استاد کانديد اکاډميسين محمد صديق روهي او گران ورور محمد ابراهيم شينواري ته د سريزو لپاره وسپاره، زما بل ملگري ممتاز ارمان لا وادمخه پرې سريزه کښلې وه، څه موده نور هم د سريزو په خاطر وځنډېده، نو ځکه خود استاد روهي او ښاغلي ابراهيم شينواري تر سريزو لاندې (۲/۱/۱۳۷۰) او (۱۳/۱/۱۳۷۰) نېټې

ليکل شوي، ما د لومړي چاپ او دويم چاپ پر مهال دا نېټې
 ځکه بدلې نه کړې، چې زموږ گران لوستونکي د هغه وخت له
 چاپي بهير سره لارښه اشنا شي، چې د يو عادي کتاب چاپ هم
 هغه وخت څو مياشتني واټن ته اړتيا لرله. د زمانې څرخ
 تاوېږي، چاته صبر نه کوي، اوس چې له هغې زمانې نږدې شل
 کاله تېرېږي، استاد روحي زموږ په منځ کې نه شته او د هغه په
 حق کې له دعا پرته نور هېڅ زموږ له لاسه نه کېږي، گران
 ابراهيم شينواری او زه (يون) ژوندي او پر خپل وطن يو،
 ممتاز ارمان هم رانه مهاجر شوی دی. خدای (ج) خبر چې ددې
 شعري جونگ تر درېيم چاپ پورې به موږ ته څه پېښېږي. په
 همدې خاطر مې د خپل تېر شلکلن فرهنگي کار پر بيا سمون،
 اوږون او بيا چاپ لاس پورې کړ، پر ژوند ډېر بې باوره يم او
 ژوند پر ما ډېر ناباوره دی، نه غواړم زما پر کړي کار سبا ته نور
 څوک په تکليف شي، څه چې مې کړي، ښه دي که ناښه، پوره
 دي که نیمگري، کره دي که ناکره؟ ښه ده چې خپله يې راټول
 کړم چې د ټولو پازوالي زما پر خپله غاړه شي.

راتلونکی نسل به ددې وخت ونه لري، چې زموږ په ماتو
 گوډو ليکنو پسې وگرځي، د هغوی ليکنې او پنځونې بايد تر
 موږ اوچتې وي او که اوچتې نه وي دا نو ددې مانا
 ورکوي، چې ژوند او فکر ولاړ دی او پرمختگ نه کوي، خودا
 زموږ د اوسني نسل وظيفه ده چې خپل کارونه په خپله خلاص
 کړي او په هغه تسلسل کې خلل رانه ولي چې تېرو تر موږه

رارسولی او زموږ دنده ده، چې تر بل پښت یې ورسوو، د
بشري ژوند ارتقا د همدغه تسلسل ترکیب دی.
له ټولو قدرمنو لیکوالو دا هیله لرم، له یوه نسل څخه بل ته
کلتوري خلا پرې نږدې او تر خپله وسه پورې د وخت له
تخنیکي امکاناتو ګټه پورته کړي او خپله ځاني او ملي، ټوله
کلتوري شتمني خوندي کړي.

د همدې هیلي د بري په ارمان
پوهندوی محمد اسمعیل یون
کابل- افغانستان
۱۳۸۷ل کال، د سلواغې ۷مه.

سريزه

په وروستيو څلورو کلونو کې، چې کېدې شي د فرهنگي
 ازادۍ پيلامه يې وبولو، زموږ د هنري فرهنگ په تېره د شعر
 په گلبڼ کې رنگارنگ گلان وغورځېدل او د ادب او هنر د
 مينوالو زړونه يې باغ باغ کړل. رښتيا خبره داده، کله چې د هنر
 د ازادۍ وږمه په غرو، رغو، کلو او بانډو وچلېږي د شعر بلبل
 يې د هر کلي لپاره گلورينې ترانې وايي. د تعجب خبره نه ده
 حتی هغه شاعران چې د کوم طلسم تر اغېزې لاندې له ځانه
 پردي شوي وو، له مسخ شوي حالت نه بېرته راوگرځېدل
 داسې ښکارېده چې هغوی خپله حافظه ترلاسه کړه، خپل کلی
 مالت او دوستان او دښمنان يې وپېژندل. زه په دې خبره بحث
 نه کوم چې د شعر گلبوټي په هوسا او بسيا خاوره کې ښه وده
 کوي او که بحراني حالت د شاعر احساس راوښکوي او طغيان
 ته يې لمسوي، خو ددې خبرې يادونه ضروري گنم چې شعر او
 د تخليق ازادي د مجنون او ليلا په شان يو له بله جدايي نه شي
 زغملای، چېرې چې د تخليق ازادي نه وه خدای خبر چې
 څومره خبرې به د شاعرانو په مغزو کې پټه ابدې
 خوب ويدي شوې وي، څومره د شعر چينې به وچې

شوي وي، خومره استعدادونه به متکور پاتې شوي وي او
خومره خبرې به په نه زړه ويل شوې وي، حتی هغه کسان چې له
شاعر نه له پلان سره سم شعرونه غواړي د تخليق له ازادۍ سره
مخالفت نه کوي، خو هغوی د تخليق ازادي داسې تعبيروي:
موږ شاعر ته ازادي ورکوو چې زموږ د بښمنانو ته کنځلې
وکړي. دا دی د تخليق د ازادۍ اصلي او ژور مفهوم.

زه پوهېږم چې ځينې کسان به د دغو يادونو په لوستلو سره
بې حوصلې شوې وي او وبه وايي چې دا خو زړې بابولالې دي،
د هغو تکرارول څه گټه لري؟ ښه، دا نصيحت به و منو خو دا هم
بايد ووايو چې په تاريخ کې سپين فصل نه شته. زما ښه په ياد
دي چې د داود په جمهوريت کې د تاريخ په درسي مفرداتو کې
د ظاهر شاه دوره حذف شوې وه او له موجوديت نه يې انکار
شوی و خو ما ورته وويل چې په تاريخ کې سپين فصل يوازې
په اسطوره يي دوره پورې اړه لري او بيا هغه خاليگاه ډکه شوه.
موږ غواړو پر دغه ټکي زور واچوو چې فرهنگ يوازې د
دموکراسۍ په فضا کې وده وکولای شي، که څوک غواړي چې
په دې خاوره کې فرهنگ وغورځوي نو بايد د نوښت ازادۍ ته
درناوی وکړي، په تېرو څلورو کلونو کې سره له دې چې
جگړې زموږ خاوره دخپلو بچيانو په وينو ولمبوله،
ودانۍ يې په کنډوالو بدلې کړې، د کونډو، بورو او
يتيمانو اسوېلو يې د فلک مانۍ توره کړه، باغونه، ځنگلونه
يې پو پناه کړل او مادي هستي يې تالا کړه خو له دې ټولو سره

سره د فرهنگ په برخه کې د یوې نسبي ازادۍ له برکته یو څه تنوع او ښکلا لیدله کېږي.

د دولس کلنې جگړې په وړاندې د شاعرانو انتطباعات او تاثرات یو شانته نه دي: څوک د اتلانو حماسې انځوروي، څوک د شهیدانو پر مقبرو او ښکې تویوي، څوک د سولې ارمانونه بیانوي، څوک وران کلی او زړې خاطرې راپه یادوي، څوک د نهیلۍ او بېوسۍ نغمې غږوي، څوک سباوون ته په تمه ناست دي او ځینې په تورتم کې د امید مشالونه گوري. د (متکور) په نامه د شعرونو دغه مجموعه چې د ځوان او حساس شاعر، اسمعیل یون د اندېښنو امپل دی، د پښتني غاړې لپاره په ډېر ظرافت جوړ شوی دی، دا مجموعه د پښتو په فرهنگي ګالری کې یوه ښکلې تابلو ده، چې له خپل ولس سره د اورنۍ مینې په زمینه کې انځور شوې ده، دا مجموعه د صداقت او وجدان غږ دی چې د یوه فرهنگيالي ځوان د احساساتو ترجماني کوي او څه چې وایي شاعرانه مګر رښتیا دي.

که څوک ددې مجموعې په لفظي اړخونو څېړنې کوي نو ښایي چې په لوی لاس به خپل ځان له هغه هنري اتذاڅخه

بې برخې کړي چې د شعر په کلیت، انسجام، تصویر او رسالت کې پروت دی. د ځوان شاعر اسمعیل د شعر هره ټوټه یوه هنري

تابلو ده چې په هغه کې ښکلا، تناسب او د خیال ظرافت ځان
ښکاره کوي. اسمعیل یون د خپل وخت تصویر ایستلی دی او
په دغه تصویر کې یې خپل موقعیت هم ښودلی دی.
هو، هغه متکور شوی پاتې دی او ولې به متکور نه پاتې
کېږي. هغه شاعر دی، زموږ د وخت شاعر چې نه یې ((لېوني))
خوښېږي او نه له ((هوښیارانو)) سره په یوه لاره تللای شي.
دده برخلیک دادی چې متکور پاتې شي او زموږ اکثر شاعران
همدا سې دي. زموږ د وخت شاعر له معنوي ویاړ نه پرته بل
هېڅ نه لري او نه یې لرلی شي: ((دواړه نه کېږي رحمانه یا به
دین کړې یا دنیا.)) خو څوک چې معنوي ویاړ لري هغه په
واقعیت کې هر څه لري:

خرقه پوشو په خرقه کې دی موندلی

هغه حظ چې په دنیا کې دنیا دار کا

د اسمعیل یون شعرونه تر زیاتې اندازې له خپل کلتور سره
تړلي دي او له خاصو حالاتو نه یې رنګ اخیستی دی. دا
تصادفي خبره نه ده چې د شاعر په تصویرونو کې د اور لمبې،
د وینو څپې، د اوښکو سیند، قطار قطار جنازې، اغزنه
خوني لار، د تېزابو باران، اورنۍ اسمان او بـالاخره
سوی اسمعیل تر سترگو کېږي. شاعر هغه څه ته اریان پاتې دي
چې نور خلک هم ورته اریان دي: د وینو سوداګري د معنویت

سقوط، د عقیدې او اعتماد بحران، د شخصي گټې په مقابل
کې له ټولو اخلاقي نورمونو نه تېرېدل او داسې نور.
زه نه غواړم چې د دغې مجموعې په باره کې د خپل برداشت
ټول اړخونه بیان کړم او یا دده د اشعارو مضمون تفسیر کړم.
پرېږدئ چې لوستونکي دده شعرونه له خپلو عینکو څخه
وگوري، په دې مجموعه کې رمزي شعرونه هم شته، خو څوک
چې له موږ سره او سپرې هغوی په اسانۍ سره په دغو رمزونو
پوهېدی شي. اسمعیل ځوان دی او ځوانان خپل احساسات
نېغ په نېغه بیانوي زه فکر کوم چې زمان به دغه د استعداد
خاوند شاعر ته لا زیاتې هنري هستونې ورپه برخه کړي.

په درناوي
کاندید اکاډمیسین
محمد صدیق روحي
د خوشال د فرهنګي ټولنې رئیس
۲/۱/۱۳۷۰

تقریض

هسې خو په ټوليزه توگه ژوند د خوږو ترخو، لوړو ژورو،
بريو ناکاميو، اميدونو او نهيليو نوم دی. خو د ژوند د ژورو
تل ته رسېدل او د تياره گوتونو کشف د هر چا کار نه دی. د
ژوند د رښتینې مانا پيدا کولو او پېژندلو لپاره بېنا سترگو،
حساس ذهن، له ولولو ډک زړه او بليغې ژبې ته اړه وي او د
همدغه خيزونو څښتن ته شاعر وايي.

هغوی چې د شعر او شاعر ارزښت او استادۍ ته نه دي
ملفت کله له شعر نه علم غواړي او کله فلسفه او سياست. په
داسې حال کې چې علم او سياست د يو شمېر ټاکلو
پرنسپونو او فورمولونو د ننه د نړۍ فورمولیکه شرحه ده او
شعر د الهام پايله. خو له نېکه مرغه زموږ زلمی ويناوال
اسماعيل يون د شعر ضرورت او رسالت په رښتینې مانا درک
کړی او ان له تنکي زلمیېنې بې په پوره ځان خبرۍ د شعریت په
لار يون کړی دی، ښه ټينگ او پاخه گامونه يې ايښي او اميد
دی چې د پښتو شعر د لا لوړو پوړيو په لور نور هم گړندي،
ارزښتمن او اغېزمن گامونه پورته کړي.

ځکه يون يو داسې شاعر دی چې د شعر په ټولو باريکیو او
نزاکتونو پوهېږي او زیار يې ایستلی دی، شعر وليکي کله يې

د خپل مظلوم او محکوم ولس په مظلومیت او محکومیت غم
او خواشینی څرگنده کړې ده. کله یې د خپل غیرتي او ننګیالي
ولس په بریاوو ویاړلي دي، کله یې د ټولنیزو بدبختیو په
وړاندې احتجاج او ګوتڅنډنه کړې ده او کله یې له خپلې
مجبورۍ او بېوسۍ سرټکولی، نود کنایو، استعارو،
تشبهاوو او الفاظو په شاعرانه کارونې سره یې شاعرانه
ویاړلي، ګواښلي او ژړلي دي:

خومره مو مینه د احساس رڼو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مینه کوو

یا:

دود شو تکل د اسو پليو په اور
ورته پرهرزړه ارماني وخنډل
نور د سبا د حسن شونډې موبڼي
په توند (شمال) باندې ماضي وخنډل

یا دا چې:

چا د اور په سترگو کې لیدلې د اوبو مینه
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي
او د ډېرې خوښۍ ځای دی چې زموږ شاعر د منځپانګیز
نوبت ترڅنګ جولیز نوبت ته هم متوجه دی د غزلو ترڅنګ
یې ازاد شعرونه هم لیکلي، بنایسته او خواږه وییونه یې

کارولي، نوي سمبولونه او ترکیبونه یې زېږولي، د مضمون رنگیني او تنوع ته یې تر خپل وسه پام ساتلی او ژبه یې کره او معیاري ده او د شعرونو دا جونگ یې د ډېرې ستاینې او بیابیا لوستلو وړ دی. خو په خواشینۍ زموږ ښه او قدرمن شاعر د خپلو ډېرو بریاوو او ښېگڼو تر څنګه ځینې ښویېدنې هم لري، کله کله یې د ځینو ناپېژندلو سمبولونو په کارونې سره د شعر ځینې بیتونه گونګېږي او روڼ مفهوم نه شي ښندلی لکه:

خومره د مکر تخیل ته کښته شوی نرم؟
په نوم د میو راته مخکې ږدي پیالې د اوبکو

یا دا چې کله کله یې ډېر خاص او یوازې په همدې پورې مربوط مسایل نظم کړي دي، چې نه یوازې عام نه دي، بلکې په خاصو مواردو کې هم کوم شعري ارزښت نه شي درلودای او زه افسوس کوم چې درېغه هغه یې په یو داسې خوندور جونگ کې نه وای راوړي لکه ((درې میاشتې مخکې)) او ((یادگارونه یادگارونه)). په هره توګه زه دغه جونگ یو ارزښتمن او ګټور اثر او د پښتو شعري ځولۍ کې یې یوه رنگینه او په زړه پورې زیاتونه ګڼم او یقین لرم چې درانه لوستونکي به ددې شعرونو له لوستلو پوره خوند واخلي او خپله شعري تنده به پرې ماته کړي.

اوس همدومره
د ملگرتيا په خلوص او مينه
ممتاز ارمان
۱۰/۱/۱۳۶۹

د متکور په باب خو خبرې

اوس زموږ مخې ته يو داسې کتاب پروت دی چې په هغه کې د انساني احساس او تخيل يو عاطفي تړون پروت دی او هغه د گران اسمعيل يون شعرونه دي.

شعر په خپل څو اړخيزتوب د يوې جالبې پديدې شکل نيولی دی او دا ځکه چې د انسان جوړښت، هيلې او احساسات چې څومره بېلابېل دي، نو هماغومره يې د دغو احساساتو او هيلو د بيان ډول بېل دی او ځکه موږ بايد هر شعر يوه نوې زېږېدنه وبولو.

شعر د انسان د نه بيانېدونکو ژورو حسي-عاطفي حالتونو د بيان سمبول دی. هغه څه چې په زړه کې گرځي او ده ته د يوه موجود حقيقت په شان ښکاري، دی يې د شعر په ورېښمين پوښ کې نغاړي او موږ ته يو ښکلی لذت ښوونکی پيغام کېږي. شعر ځکه په خلکو ښه لگي چې شعر د احساساتو او مينې او معنوي غوښتنو د بڼې په گلانو کې د سحرنۍ پرځې څاڅکي دي، چې ښکلا خوښوونکي ذوق ارضا کوي او د ماتو زړونو، ژوبلو احساساتو او لطيفو هيلو نه اورېدونکي او غلي اواز دی چې يوازې د حساس انسان د زړه او مغزو په برجونو کې د مينې زلزله راولي.

هر شعر د شاعر د ځانگړي فكري حالت محصول دی. چې شاعر بيا طبعاً د ټولنې، چاپېريال او پېښو نه اغېزمن شوی دی او که د خپل رسالت سرته رسول غواړي، نو خپل احساس په رښتيني ډول وړاندې کوي.

د اسمعيل يون شعرونه د دې وروستيو کلونو شعرونه دي او حتماً په کې د همدې کلونو د پېښو او ټولنې انځور وينو هغه کلونه چې زموږ باتور ملت د اور او وينو په سمندر کې ولاړ، د ازمونونو په ازمون کې لا ژوندی دی او د خپل حيثيت او غرور او ستروالي ثبوت لپاره يې وياړنې هستې کړي.

که په شعري ليکنه کې ليکوال په صداقت سره يو څه نه وي ويلی، نو هېڅکله به همپښې نه شي او ځکه زما په نظر هغه څه چې د اسمعيل يون د شعر تر ټولو لوی برياليتوب دی، هغه دده په بيان کې صداقت دی، هغه د پغمان د جنتي چينو په غاړه د افريقا د سارا له گرمۍ نه فريادونه نه کوي، خود کب په شان چې د سرو تېلو په منځ کې وي ثنا هم نه وايي.

هغه، هغه څه وايي چې محسوسوي يې، وينې يې او پرې پوهېږي، هغه د اوسني بهير رښتيني حالت بيانوي او خپل عاطفي احساس ورسره په صادقانه ډول يوځای کوي، د بېلگې لپاره (د خدا قتل) او ځينې نور شعرونه کتلاي شئ.

بله مسئله چې د اسمعيل په شعرونو کې په څرگند ډول ليدل
کېږي، هغه يو سپېڅلی بغاوت او خپلواکه سرغړونه ده، د
استاد الفت د وينا له مخې شاعران په هگيو کې د مرغانو
الوتنې او د لمر سپېدو په څيرې گرېوان کې د لمر پلوشې
ليدې شي او: ((شاعران له قيد و شرطه بې پروا وي)) نو ځکه
موږ د يون په شعر کې هم دغه شان شعرونه لولو:

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تيارو کې شول ډيوه لېوني
میکدې خود د زهد اور کې ناڅي
په کې دېره نه دي هغه لېوني
د عشق په توريې په دار مه ځړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني
زموږ په کور به لمبې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا دوه لېوني.

(د جنگ باج) او ځينې نور شعرونه هم په دې باب د ځانگړي
پام وړ دي.

اسمعيل يون په خپل شعر کې ډېر ژور حالتونه انځوروي او
دا د پښتو د ولسي شعر هغه غوره عنعنه ده، چې نن سبا د
نړيوال معاصر شعريوه مهمه ځانگړنه هم ده او اوس په پښتو

معاصر شعر کې هم پیل شوې ده. د ((درې میاشتي مخکې)) شعر د یوه عشقي حالت ډېر دقیق بیان دی، همدا راز د ((غره اور اخیستی)) ((مېړتونخور)) او ځینې نور شعرونه د کاناډايي شعر پېژندونکي ایزابل مور په عقیده، تېرېدونکو او ځانگړو بنسټونو ته تم کېدل، د حالت انځورول او د نامحسوسو غوښتنو بیان د اوسني شعر یوه خاصه عنعنه ده، د لاندې بیت په لومړۍ برخه کې یو ځانگړی حالت په ډېر ساده ډول بیان شوی دی:

زما زړه ګی درزا کړي او د تا شونډې رپېرې
 دې څومره خوندورې زما وستا پټې خبرې

مینه او الفت لکه څنګه چې د انسانیت د خلاصون لاره ده، د شعر د ملکې د ظهورولو عامل هم دی شاعر او مین زیاتره وختونه په یوه مانا کارول کېږي. انساني مینه ((د انساني توکم بقا او دوام)) دی او د انساني مینې په خم کې رنګ شوي شعرونه همېشني او تلپاتې شعرونه دي. د اسمعیل یون په شعر کې د انساني مینې او عاطفې نوښتیز بیانونه د ((یادگارونه یادگارونه))، ((سوي اسوبلي))، ((کلیزه))، ((د عقل احساس))، ((د حسن لومه)) او ((پخه سکروټه)) تر سرلیکونو لاندې لولو. له ((سوي اسوبلي)) څخه دا څو بیتونه:

د سترگو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
 د مينې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم
 احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
 منصور ومه په دار کې څرېدم نه پوهېدم
 موسکۍ شه لاهم نوره زما سوو اسو بلو ته
 ساده وم چې په تا مينېدم نه پوهېدم

د اسمعيل شعر که د مينې او ښکلا پالنې هر څومره ښکلي
 بيانونه دي خو ورسره د هېواد او ملت له ژورې مانا نه هم ډک
 دي، زياتره غزلونو کې د ښکلا او مينې تر رنگينو پوښونو
 لاندې د هېواد پالنې، انسان دوستۍ، سپېڅلي بغاوت، حق
 خوښوونې او خپلواکۍ ترانې پرته دي. دا د پښتو د اوسني
 غزل يو مثبت بری دی چې د ښکلا او مينې تر پوښ لاندې د
 ژوند د ارزښتمنو مسایلو خواته عامه ذهنيت اړوي په لاندې
 بېلگه کې په ډېر خوندور ډول همدغه شان بيان شته:

چامو د مينې د جانان زلفو ته اوړونيوه
 چې شنه دودونه يې زموږ په شعرو کې ځلي
 زما د عشق ستونۍ دې لوند نه کړ پرې يو ځلې هم
 څه که د ميو اباسين دې انگو کې ځلي

اسماعيل يون يو مسول شاعر دی او تل په خپل شعر کې د
هېواد د تاريخي جريانونو په پام کې نيولو سره د خلکو،
ټولنې او هېواد پر وړاندې خپل مسئوليت نه هېروي. هغه له
خپلې مينې نه غواړي چې ((نور يې د سترگو په جادو کې بند نه
کړي او پرې يې ږدي چې د منصوري وطن د غم او اور د توپانو
ستړی کاروان او د وطن د بچو د ويرونو فرياد او د ځوانانو او
زلمو قطار، قطار جنازې وويني)) او همدغه حالاتو هغه
مجبور کړي چې له خپل شعر نه د همدردۍ يوه ډالۍ جوړه کړي
او ((په داسې حال کې چې نور د باران نه لاندې د ميو په سيند
کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي او د گلونو په بستر کې
يې په نرمو شونډو، شونډې ايښې وي، خودی (يون) د دردمن
او د احساس په اور کې د کړېدلي انسان په توگه خپله ډالۍ
داسې وړاندې کوي:

د شعر د بزم د مسرو گلونه

د خپلو اوښکو په تار پېيم ترې امېل جوړوم

ډالۍ کوم يې ورته

يوه د درد او د شعرونو ډالۍ

د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ))

او د شاعر ډالۍ بايد همدغسې وي.

د اسماعيل يون شعر د شکل له مخې ډېر ښکلی او په زړه
پورې دی. غزل يې د يوې ځانگړې ښکلا خوښوونې او لوړ

ذوق، اوچتي قريحې، استعداد او مينې څرگندوي دی او له
 ټکلو ترکیبونو، انځورونو، تشبیهاتو، استعارو نه ډک دی.
 ازاد شعريې هم خوندور او زړه راښکوونکي دی او له
 انساني عاطفې او غني انځورونو نه ډک دی.

یوه بله خبره هم دیادولو وړ ده، هغه دا چې کله موږ یو شعر
 لولو نو په دې هم باید پوه شو چې ایا شاعر خپل د ننني
 احساس بیان کړی دی او که هسې د ورځې د مود مسایلو ته
 اړم شوی دی؟ د اسمعیل یون د شعر په څو کوچنیو بېلگو کې
 موږ ولیدل چې د هغه بیان مسولانه، زړور او صریح دی او هېڅ
 ډول تکلف او تصنع په کې نه شته، نو باید وپوهېږو چې ایا
 هغه په خپله هم دغه شان دی او که نه؟ زه چې د دوه کلونو راهیسې
 د پخوا له هغه سره ډېرې نږدې اړیکې لرم، نو هغه مې په عملي
 ژوند کې هم یو صادق او زړور انسان موندلی دی، هغه چې هر
 څه وايي دده له ژورې مينې او ډېر پاک احساس نه راټوکېدلي
 وي. هغه له شعر سره مينه لري، هوس یې نه کوي ځکه ده ته
 شعر په خپله یو هدف دی، داسې هدف چې هغه پرې د
 خپل زړه پرهرونه ټکورو وي او د غمونو پټۍ پرې
 سپکوي او نورو دردمنانو ته یې هم وړاندې کوي.
 روانو بدمرغه پېښو هغه ته درانه عاطفي زیانونه رسولی دي،
 چې ددغو زیانونو اغېزې دده شعر ته یو ځانگړی سوز او ساز
 ورکړی دی او علت یې کولی شو د ((افسوس چې قبر دې
 معلوم وای...)) په شان شعرونو کې ومومو. خو له دې سره سره

د هغه بل هدف د هېواد د لوړتيا په لار کې خدمت کول دي،
 ددې لوړ هدف لپاره کله د شعر نه د وسيلې په توگه هم کار
 اخلي او په دې خاطر خو په مجموعي ډول د هغه شعر مقاوم او
 ثابت شعر دی چې د سوو فريادونو په لوگيو کې يې هم د خدا
 گلونه ټوکېږي او د موسکا غوټې خولې سپري. هغه که د ژوند
 د ازمون د اور په سره بټۍ کې د جوارو د دانې په شان په اور
 او بښتۍ را او بښتۍ او متکور پاتې شوی دی، نو د احساس او
 عاطفې په بڼ کې د مينې د نسيم وړېدو د يوه ښکلي گل په شان
 غوړولی دی، چې د شعرونو نغمې يې زموږ د زړونو تارونه
 خوځوي او ځانگړی خوځند عاشقانه حالت رابښي.

زه دده د شعر په باب نور څه نه وایم، ځکه د يوه هنري اثر د
 ډېرې ښې پېژندنې لپاره په خپله د هماغه اثر لوستل تر ټولو
 اسانه لاره ده، خو خپلې خبرې په دې ډول رالندوم: سره له دې
 چې اسماعيل به لا تراوسه د ځانگړي سبک خاوند نه وي او
 کېدی شي په ځينو مواردو کې د سايل او سليم تراغېزې
 لاندې راغلی وي، خو په شعر کې يې نوښتگر خوځون، د
 سپېڅلي احساس زړور بيان، د ځانگړي ښکلا ييز ذوق شته
 والی، مسوليت ته ځيرتيا او له شعر سره د زړه له کومي مينه
 او اړيکې او تړون موږ ته دا هيله پيدا کوي، چې ډېر ژر به د
 هغه شعر نور هم پرمخ لاړ شي او د ځانگړي سبک خاوند به
 شي. په دې هيله چې دده شاعرانه احساس تر پايه دې ته ځير
 وي چې وايي:

گوره احساسه هغه کور کلی یوازي نه کړې!
چې گړېوانو کې یې ټول عمر گړخېدلې او ښکې
ده ته د شعر په لار کې له مینې ډک، بریالی او پرمخ تلونکی
یون غواړو.

په مینه او درناوي
ابراهیم شینواری
۱۲/۱/۱۳۷۰

لېوني

د عشق نظر نه شول لمبه لېوني
تورو تيارو کې شول ډيوه لېوني

میکدې خود د زهد اور کې ناڅي
په کې د پره نه دي هغه لېوني

دا چې بې درېغه پرې قدم ږدې اشنا !
کلي کې نه شته دي سوچه لېوني

د عشق په توريې په دار مه خړوئ
کله کوي چاته سجده لېوني

زموږ په کور به لمبې بلې وي لا
ترڅو چې پاتې وي دا (دوه) لېوني.

۲۲/۵/۱۳۲۷

کلیزه

شعره! گلونه شه غوتی شه پانی پانی شه
د میو پانی
لار شه! زما د یار په نرمو او خوږو زلفو کې
وځلېږه
وځنده
او زما د زړګي
د خوږې مینې د اسرو او امیدو له تله

ورته په مینه مینه
مبارکي ووايه
نن يې کلوزه ده
د ژوند کلوزه
يوه د حسن او ښکلا کلوزه
د اسمعيل د محبوبا کلوزه.

مرکزي ليليه

زمانه

چا زمانه خوک زمانې و خوړل
چا ميخانه خوک ميخانې و خوړل

زما د عشق تنکي تنکي گلونه
د تا د سترگو پيمانې و خوړل

د اسماعيل سپېره مېړه ملگري
منم چې خپلې يارانې و خوړل

۱۳۲۷ل کال

اوښکه او خندا

زه اوښکه اوښکه شم پر مخ راشمه
ته ټول هوس شې او بيا و موسېږې
زه اسوېلی شمه د سوو هیلو
ته په نخا شې او کړس کړس و خاندې
نوزما و ستا یاران نه شي سره
ځکه چې اوښکې خندا نه جوړېږي.

۱۹/۱۱/۱۳۲۵

د عقل احساس

ستا د غمبورو د ښکلا سُرخي چې خُل ووهي
زما زړگۍ ورته له تندي ځنې جل ووهي

د شونډو جام نه دې خواږه په نورو مه دوږوه
د مینې تاو مې درنه خدای مه کړه اجل ووهي

د زړه پرتل مې پرهرونه سره او شنه غوندې شي
کله چې تال دې سره گلونه په وربل ووهي

زما د عقل احساس دود شولو د مکر په اور
څنگه به حسنه امیدونه ستا منزل ووهي

لږدې گوړین نظر په سترگو کې تسل نخواه
چې مې زړگی د مینې سختې په تکل ووهي.

۱۱/۲/۱۳۲۲

نازک خیال ته !

ته لا تراوسه پورې
د عشق په اور کې
د سکروټو په سر
تنه کې شوی نه یې
ته لا تراوسه پورې
د اسو پلیو او آهونو په اور
لکه نینه داسې اوښتی نه یې
ته لا تراوسه پورې
د غم تنور کې

اور لږوني غوندي
لو غږن شوی نه يې
نو نازک خياله !
د خوښيو خياله !
د هوسونو خوشاليو خياله !
لار شه د عشق د اور په گرمو لمبو
خپله سينه و موبنه
او د احساس په سيند کې ولمبېږه
بيا نور اڅه !
موبه د اور بخرو
تر کاهو کلکو سره
د عشق او پاكي مينې
په نوم سنگرونيسه
او د اسمان کاهو ته سرونيسه !

۱۴/۸/۱۳۲۲

د حيا په لاس

عشقه لېونی شومه د تا په لاس
زړه دې زما ورکړد بل چا په لاس

هجر د زړگي تل راته وسپزه
خدای خودې نور واخلي د بلا په لاس

رسي د اميد کاروان منزل پورې
تم که چېرې نه شي د جفا په لاس

خلکو یارانہ کی رنگینی وکری
زہ ہسی گیر شوی د حیا پہ لاس

خنکہ بہ تندی پہ حُکمہ نہ وہم
وینم جام د میود ملا پہ لاس

بختہ! گدایی باندی دے مہ ژارہ
د پری بکلی لو پری د گدا پہ لاس

۱۵/۵/۱۳۲۵

ډالۍ

نن د دیدن په ورځې
د اور او وینو تر شېبونو وروسته
څوک د عطرونو تر باران نه لاندې
د میو سیند کې له جانان سره غوټې وهي او خاندي خاندي
څوک د هوس په میو
د مرغلو د خوندو له پاسه
رغړي را رغړي مینه مینه وایي
چا د گلونو په بستر کې
شونډې ایښي دي په نرمو شونډو
او د عشقونو د خوندو جامونه
بې درېغه درېغه په سرو اړوي
خوزه له درد نه رغېدلی انسان

د اور په څڼو زنگېدلی انسان
د احساس اور کې کړېدلی انسان
نن د سرو او ښکونکو او د وینو د موسم له بڼه
خپلې خوږې مینې ته
شاعرانه او ښکلو سترگو ته یې
پستو پستو خماری زلفو ته یې
د شعر د بزم د مسرو گلونه
د خپلو او ښکونکو په تار پېیم
ترې امېل جوړوم
ډالۍ کوم یې ورته
یوه د درد او د شعرونو ډالۍ
د زړه د سوز او پرهرونو ډالۍ.

۱۳۲۷ ل کال ۵مه میاشت
د لوی اختر دویمه ورځ

ژوندی حسن

مورې ملامت یو چې له بنکلو سره مینه کوو
د زړه په وینه نازولو سره مینه کوو

چا ده لیدلې د اورو نو سمندر کې غوټی؟
مورې لېوني یو چې له گلو سره مینه کوو

نور یې نظر د اننگو په میو ولمبوي
مورې یې د تشې خولې خندلو سره مینه کوو

خلک لمبه شي د ژوندي حسن له مينې څخه
مور ساده زړي خو له تللو سره مينه کوو

خومره مو مينه د احساس رگو کې ننوته
لکه منصور د دار ختلو سره مينه کوو

اړوه جام دې د خوږو سترگو په سترگو کې مو
مور په اورونه له اور څښلو سره مينه کوو.

۵/۷/۱۳۲۷

مرکزي ليليه

غره اور اخیستی...

نن د بنکلا د غرو د بنکلو شنو ناوونو په تل
هلهته چې سپینې غیرتې اوبه به تل بهېدې
د عشق د زانو د بچيو وینې دارې وهي
رود سوربخن غونډې دی
او شاوخوا تیرې یې هم په وینو ولمبېدې
اور ورته ناڅي له خندا نه شین دی
ان هلهته لرې یې په تالو او ډاگونو کې هم
له ډېره تاوه د سیسیو بچي وسوزول
ځکه چې لرې لرې څه وړاندې هلهته
پر هغې تورې غټې تیرې باندې
یو بنکاري (باز) ناست دی

پنجې يې سرې دي د سيسيو د زرگو په وينو
او خپل وزرونه په غرور تپوي
(شاهين) هم پاس د اسمانو له څوکو
د بنکار نظر ترلی
څو چې د زرکو سينې وڅيري په خپلو پنجو
خولاندې گوري چې غره اور اخيستی
له گن ځنگله څخه لوڅرې خپرې
او د مرغانو بچي سپزي په کې
څوک يې لمبې نه ويني
څوک يې اواز ناوري.

۱۳۶۶ل کال د سلواغې مياشت

زولانه غمونه

غمونه مې تر لویو په غمو کې زولانه
لمبې مې بلولې د خرد په ګرېوانه

غیرت به مې اغیارو ته ښودلی د پښتو وای
په مخ کې که مې خنډ نه وای (بې ننگه) پښتانه.

۲۲/۵/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

د ښکلو باران

دلته د ښکلو باران

په لپو لپو ډکو ډکو کاسو
د خماري ورېځو له شونډو څخه
اوري را اوري نازولو باندې
خو پردې وریت اسمعیل
په دې سټي او کړېدلي باندې
د غم په څنډو زنگېدلي باندې
يو څاڅکی هم نه اوري
يو څاڅکی هم...

د ۱۳۲۷ ل کال د غويي مياشت

ازمون

عقل مې د عشق په تکل اور کې په لمبور غړي
مينه مې خوړلن کې په انگار او په ايرو غړي

(نن) راته په سترگو کې لمبه د قهر تاوه کړه
هيله مې له دې هم د سکروټو په سرو غړي

خومره د اميد په مينه نازي مې گوگل کې زړه
عشق باندې په مالگو کې په خپلو پرهرو غړي

چا د اور په سترگو کې ليدلې د اوبو مينه؟
عقل بې احساس دی په لمن کې د پردو رغړي

بيا نازکو نرمو له ازمون نه پنبې وکښلې
موږه متکورو سره چرته په اغزو رغړي

بنکل به مې اميد کړي د سره حسن انتگي په عشق
حکله چې نن وخت ورته په پنبو کې په توبو رغړي

۱۵/۱۲/۱۳۲۵

پرهري اميد

د دوزخي شونډو له خوند نه چې خواږه وروې
په پرهرونو مې د مالگو کاني ته وروې

څنگه به عقل د جنون په اور کې ونه رغړي
داسې خوندونه د وختونو خو پرې نه وروې

دود شو زړگي مې ستاد حسن د ښکلا په نظر
د مکر دام دې له خوږو ځنې ترخه وروې

ستاد شاعر د قلم تاو به عقل لولپه کړي
د سترگو اورچې ورته تل په گړپوانه وروي

خود به لمبه شي ستا نظر نه متکوره نينې
د اورنيو شونډو تاو نه چې پرې سره وروي

۱۳۲۷ل کال، چنگاښ

متکور

زه د ارمان لپاره
لکه د جوارو دانه
د اور بټۍ کې
د ازمون په ګوتو
په مینه مینه
په اور واوښتم راواوښتم
خود لمبو له تاوه
سپینه پولۍ نه شولم
او د خوږې مینې
د عشق له زوره
د اور لمبو کې
متکور پاتې شوم.

۳/۱۱/۱۳۶۵

د ماضي عشق

اشنادا ستاد ماضي عشق له زوره
زه له خوندو د ننني ووتم

عشقه دا ستاد رنگينو جهان ته
خالي راغلی وم خالي ووتم

۲۱/۴/۱۳۲۷

پټې خبرې

ترڅو به مو په منځ کې وي اشنا پټې خبرې
د مينې د رازونو او حيا پټې خبرې

زما زړگۍ درزا کړي او د تا شونډې رپېږي
دې څومره خوندورې زما و ستا پټې خبرې

سوزېږو به پرې زه او ته اشنا او زموږ مينه
زما او ستا په باب کړي نور همدا پټې خبرې

دنيا رقيب رقيب شوه او وختونه غمازان شول
مجبوره يو چې وکړو ياره بيا پتې خبرې

چا ويل درته چې وايه اسمعيل ته پته رازونه
اخي درته ټولې کړې رسوا پتې خبرې.

۴/۱۰/۱۳۲۷

د اور تاو

د زړه ټوټې مې په انگار ونیسئ
ژوند ته مې غم عشق ته مې دار ونیسئ

اخلم لذت د خوږې مینې تر پنه
ماد غم زور ته په وار وار ونیسئ

پام چې رقیبوله څه ونه وایئ
زما په قتل باندي یار ونیسئ

خلکو رائجی د خوږې مینې په نوم!
د اور په تاو ما گناهکار ونیسئ

د اسمعیل خړو سپېرو ملگرو
سورکی ډیوه مې په مزار ونیسئ.

۱۹/۷/۱۳۲۷

مرکزي ليله

د حسن لومه

عقل کې ستا شیرین نظر ونڅېد
ځکه جنون شو سر په سر ونڅېد

د حسن لومه دې په ناز غوره
چې په سینه کې مې ځیگر ونڅېد

وینې د مینې د ازمون وختونه؟
سرمې د مرګ په تود ډګر ونڅېد

ستاد خواره نظر په توند کتلو
د زړه په تل کې مې پر هرونڅېد

لمبه د گرمو شونډو مې بلوه
ته اکې زړه مې په نشتر وڅېد

خومره دې حسن کې غرور تاو شوی
شو خو کتلو ته دې لمر وڅېد.

۲/۱۱/۱۳۶۵

رحمان بابا لېسه

پخه سکروته

عشقه جنون ومه خه نور خونه وم
يو اسوبلی ومه خه اور خونه وم

ستا نا کردې دي خه ویلی نه شم
د ټنگه سرود پېغور خونه وم

چا درته ویل چې پل پر زړه ږده زما
پخه سکروته وم لا سکور خونه وم

څنگه دې وريست کړم انتگيو کي ژر
لکه اوربل پرې باندې خور خونه وم

دا خود تاد حسن اور سوي يم
که نه له سره دومره تور خونه وم

۱۵/۵/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

سوی اسوېلی

د سترگو په خوږو کې ډوبېدم نه پوهېدم
د مینې په لمبو کې تاوېدم نه پوهېدم

احساس مې عقل پرېښوده په لاره د جنون
منصور ومه په دار که څرېدم نه پوهېدم

دا ستاد مینې زور وکړه د عشق د خوږو تاو؟
په نره چې په اور کې نڅېدم نه پوهېدم

حیرت کې شو غیرت زما د مینې په ازمون
سورگل غوندې بې وخته رږېدم نه پوهېدم

موسکۍ شه لاهم نوره زما سویو اسوېلو ته
ساده وم چې په تا مینېدم نه پوهېدم.

۳۱/۳/۱۳۲۲

لغمان

د خپل پلار د شهادت د تلين په درنښت.

افسوس چې قبر دې معلوم وای!

ما به د گرم احساس وینو باندې
د عشق د پاڼو د خندا په خپو
ستا د تڼاک امید پولی لیکلې
او د تیزابو د اورو نو په سیند
به لمبېدل ستا د عشق د تکلونو په زور
هرمازیگر به مې د پېغلو د ورېل گلونه
د خپلو سپینو توپاني او ښکوله سپینو امېلونو سره
د اور په رنگ باندې لیکلو سرو شعرونو سره
تا پر مزار شیندلو پانې پانې
افسوس چې قبر دی معلوم وای
افسوس چې قبر....

۱۳۲۲ل کال

د ماضي خدا

د آه په تاو عشق لېوني وځندل
شونډو د گل کې چې اغزي وځندل

عقل به وناڅي احساس ته ځجل
حسن د غم کې که زړگي وځندل

دود شو تکل د اسوېليو په اور
ورته پر هر زړه ارماني وځندل

د گل خدا يې په لمبو ونيوه
سيلي په مينه د سپرلي وځندل

نورد سباد حسن شونډې موبڼې
پرتوند(شمال) باندې ماضي وځندل.

۲۰/۲/۱۳۲۲

خوشال لېسه

خوږلنې سترگې

مینه کې د وخت د انګار سره موبنم
اور مې د ګوګل په درانه موبنم

پرېږده چې خپه د ازمون واپروم
سوزندو سکروټو کې مې زړه موبنم

بله دې لمبه کړه د مغرور نظر
چا ویل چې زړګی مې په کې نه موبنم

ته ولي د عشق له زوره څنگ کوي؟
اور کي خود مينې ځيگر زه مونږم

ستا خوږ لنو سترگو کي اشنا په عشق
زړه مې لکه وړه په تناره مونږم

نور دې به خوږو کي احساس ولري
زه خومې شعرونو کي ترخه مونږم

بوی به کړمه ياره ستا د حسن گل
نن چې يې اغزي په گريوانه مونږم

۱۸/۱۱/۱۳۲۵

ژړغونی آه

د ژړغوني آه پر شونډو تلوسې وځلي
د عشق په عقل کې چې مينې ته اسرې وځلي

واوري تکل د اور تر پولو په تناکو پښو
د مستقبل پراننگو چې ارادې وځلي

شعره! د اوبڼکو حسن بڼکل کره په چاودلو شونډو
چې د وير بحر کې دې عشق څپې څپې وځلي

لامبي څپه چې ستاد خوند زما د اوبښکو په سيند
د پرهري اميد په سترگو مې گيلې وځلي

داسې مې ښکاري د سورکي زړگي پولې له لرې
لکه د يار په انتگو کې چې خولې وځلي

واړوه عشقه! د تنکي ارمان غوټۍ مې په اور
اخر به ستاد هوس سيند کې هم لمبې وځلي

۱۲/۱۰/۱۳۲۲

ترکانو لاندې

زړه نه لمبې چې د خدا وتلي
ورته له خولې نه مې د تا وتلي

دا چې هغوی په زغرده خاندې پرموږ
خه شې دې زړه نه ورته بیا وتلي

ټول قوتونه د پرديو دلته
بنکاره راغلي دي په غلا وتلي

دا اسمعيل ترکانو لاندې کړئ ښه
بيا يې له خولې ځنې رښتيا وتلي.

۱۳۶۷ل کال

درې میاشتي مخکې

درې میاشتي مخکې
زه او یار مې سره
سترگې پر سترگو شولو
ما د هغې سترگو کې
هغې زما سترگو کې
د یوه ژوند د امیدونو کیسه وکرله
سره موسکي شولو او و مو خندل
بیا د هغې سترگو کې
زما د هیلو امیدونو انځور وگرځېده
او بیا زما سترگو کې
ددې د سترگو تصویر پاتې شو
تراوسه پورې.

هغه چاته چې سترگې يې زما سترگو ته خواږه راكوي

نور دې د سترگو په خوږو کې سترگې نه موبښمه
نور دې د گرمو اننگو په گرمو ميو نظر نه ډوبوم
نور دې د نرمو ښکلو شونډو د خوندونو سيند کې نه لامبمه
رانه هېرېږي
رانه هېرېږي د ستي هيلو ساړه اسوېلي
د غيرتي او ښکو مست رود ، د وينو مستې څپې
د منصوري وطن د وينو ليکې
د غم او اوږد توپانونو سترې شوی کاروان
نور اته مه گوره خوږې خوږې په ښکلو سترگو
او پرا حساس مې د سرو شونډو د خوندونو خواږه مه اوروه

چې رانه هېر نه شي
ددې وطن د هر بچونې د ويرونو فرياد
د وينو رود د اوښکو سيند
اود ځوانانو او زلمو کتار کتار جنازې
کتار کتار...

۱/۴/۱۳۲۷

د وینو رود نیل

احساس پر عقل بلې کړې لمبې په لپو لپو
جنونه په سرواړه نشې په لپو لپو

د شونډو تبسم دې رانه ګرد د غم ونه لید
د زړه وینې که غږ کړې زمانې په لپو لپو

موسکۍ شه د سورکي پرهر د وینو رود نیل ته
حسیني ډکوه ترېنه پیالې په لپو لپو

لذت کې د خدا دې چې لاهو شي خوند د نورو
په سترگو کې مې تاوې شي گیلې په لپو لپو

اغزو د گل د پانو تبسم دی په اور سوی
په زلفو چې دې تومبم ترانې په لپو لپو

هوس دې د بنایست بیا د جنون په سیند کې لامبي
د عشق په زړه مې موبسي چې ایرې په لپو لپو.

۲۱/۲/۱۳۲۲

د ویر سکروټې

عشقه زوروريې خوتوبې مه ماتوه
شونډو د اشنا ته اوسپلې مه ماتوه

پروت په کې لذت دی د زمان د لېونو
پام کوه ساقي ډکې پيالې مه ماتوه

خواشنا په عشق کې پراغزنه خوني لار
غېرې د وصال ته ارادې مه ماتوه

وکره په مغرور نظر خواږه خواږه کاته
تاته مې اسرې دي دا اسرې مه ماتوه

مونښم نن په شونډو ستا سره ټکلي انگي
کړې دې وعدې وې اوس وعدې مه ماتوه

خیر که زه دې وریت کړم په سکروټو کې د ویر
څانگه د امید مې زمانې مه ماتوه

راز د محبت په کې نغښتی دی د یار
سویه اسمعیله زولنې مه ماتوه.

۱۳/۱۱/۱۳۲۵

د اوبنکو جنازې

پرسوي مخ مې دي روانې سلسلې د اوبنکو
راته خند پړه او کوه مې تماشي د اوبنکو

چا مې پر شونډو د خدا د خپې ځل ونه ليد
عشقه! گرم نه يمه راغلي مرحلې د اوبنکو

د کوم احساس له خولې نه وځي د زگېرويو کتار
چې د شعر سترگو نه مې خوشې دي ويالې د اوبنکو

دا به تصویر د چا د ویروي انځور کړی قلم
ځکه یې نوکې نه توییږي ترانې د اوښکو

خومره د مکر تخیل ته کښته شوي نرم!
په نوم د میو راته مخ کې ږدي پیالې د اوښکو

څنگه به ګاټي مټکور نه شي د سترګو زما
چې شپه او ورځ ترېنه تاوېږي سرې لمبې د اوښکو

شي به کړې د یار مغرورې سترګې عقله که نه؟
چې ورته یو سم سترې شوې اندېښنې د اوښکو

ستا د لذت ناظر دې سپزي د عشق هیله زما
اخر به وړم د خدا کټ کې جنازې د اوښکو.

۲/۲/۱۳۲۲

له جېل نه... گيله

((ته په وړو کي جېل کې
مور د لته لوی زندان کې))
د یوې مینې د ارمان په هیله وسوزېدو
ته خو لا بڼه وې
د خوږې مینې د پاتې شنه دودونه دې ونه لیدلو
مور ورته بڼه کتلې
چې مو د مینې سره گلونه د یارانو د لمبو
د سمندر خپو کې وسوزېدل
ژبه مو گونگه وه ترلې وه د اورد دار په
مستو لیکو
چغې مو نه شوې وهی
بڼه مو لیدله خپله مینه د انگار د سمندر گوتو کې

پانځې يې ورژېدې
خندا يې وچه شوله
او ليلايي حسن يې مراوې شو د درد په چرو
خو مينه مړه نه ده لا
پام چې نهيلي نه شې
اوس نو زموږه مينه
زما او تا غوندې يو خو لېوني
په مينه مست خيري گروان
او سربري غواړي
چې ورته وناڅي لمبه شي
او د خپلو زرگو د وينو مستې فواړې
ورته امېل امېل کړي
بيا به زموږه مينه
له خندا شنه شي
او گلونه به يې بيا زلفو کې وتوکېږي
او بيا به موږ لېوني
هم ورته هلته له خندا نه شنه شو.

۱۲/۲/۱۳۲۸

د لمبو څاڅکي

د نن په ائينه کې چې موسکي راته پروڼ دی
اشنا دادي ادا ده که جادو او که جنون دی؟

د کوم يو گل پر شونډو د خدا سندرې شننه کړم
پر پېغلو پسرليو مې راغلی چې کونټون دی

په گرمو شونډو خاندو خو يو بل بېکلوی نه شو
زما و ددې ترمنځ څه د ډيورنډ کرښې تړون دی

منمەد ((شمال)) د لمبو خاڅکي د لته نه شته
ددې گلبن پر پاڼو یې پرې ایښی خو طاعون دی

کوم چا که د رښتینو لېونو پوښتنه وکړه!
په دغه وړان مالت کې خویې یو استازی یون دی.

۲۳/۸/۱۳۲۹

د خدا قتل

مور د خدای په کتابو
او د نبی په احادیثو کې
د الوستی وو چې:
قتل د روح لویه گناه ده په ژوندون کې د چا
او ملایکې د خدای ذات دي
چې له ټولو گناهو نه پاکې
خو اوس کلونه کېږي
چې تر مودو نه مخکې
زموږ د سوي زړه د مینې کور نه
د بېگناوو ماشومانو او ځوانانو
د ژوندون جنازې
د فرښتو په بېگناوو گوتو
ځي د اسمان غېږي ته
نو اوس د مینې تخیل کې د وجدان

او عاطفې د سمندر پر خپو ناستو
د احساس بخړو
ووايي چې:
دا بېگناه او معصومي قربنتې به زياتي
د نازولو ماشومانو د تنکۍ خدا په قتل
گنهکارې نه شي؟!

۲۲/۴/۱۳۲۹

د آه سکروټې

د درد په ژرنده دل نه شوي زما د عشق نينې
د نرمو شونډو ځل نه شوي زما د عشق نينې

د سوز په اور چې اوړي نن د مکر په خوږو
د چا د زلفو ول نه شوي زما د عشق نينې

تڼاک اميد مې واړوه تر پولود ازمون
لمبو ته بې تکل نه شوي زما د عشق نينې

د چا د مينې سيند کې مې احساس غوتې وهلې
چې بندې په اجل نه شوې زما د عشق نينې

د آه سـکـرو تـو دود کړلې بـتـيـو کـې د اور
پوليو سره مل نه شوې زما د عشق نينې.

۲۲/۹/۱۳۲۲

غیرتی لپمه

زما د مینې ټکلا
لکه بېباکه مانو
د قهرجنو لمبو
د سیند په مستو خپو
تاوه راتاوه شوه
او ډوبه شوله
او د امید هیله مې
د اور په غېږه کې په نرمو پنبو
په اسو پلو اسو پلو

ونڅېده

خوزه هغسې چې پخوا و مه څه
هسې به يم هسې به او سمه لا
نه به د چا خندا ته و خاند مه
نه به قبلې ته د بنکلا او حسن
د خپل غيرت لېمه کاره ونيسم.

۴/۱۰/۱۳۲۲

دميو اباسين

د مينې څړيکه مې د وړيت زړگي پردو کې ځلي
عشق گناه دې زما سويو اسوېلو کې ځلي

چا مو د مينې د جانان زلفو ته اوړونيوه
چې شنه دودونه يې زموږ په شعرو کې ځلي

دا خو زما د اسوېلو د تپ تاونه وينې
ځکه خواږه يې د سرو شونډو په سرو کې ځلي

زما د عشق ستونې دې لوند نه کړ پرې يو ځلي هم
څه که د ميو اباسين دې انتگو کې ځلي

پام چي په تريو نظريي حسن ته نظرونه کړي
د خوشال توره مې تراوسه لا پښتو کي ځلي.

۲۱/۴/۱۳۲۲

خوشال لېسه

د اوبنکو سمندر

وخت چې له غوسې نه سور تکل ته شونډې وسپري
ژوند په اوبنکو لوند شي او اجل ته شونډې وسپري

مينې سمندر د سپينو اوبنکو په ځيرونه ليد
اوس به نوزرگۍ د چا تسل ته شونډې وسپري

تاوه شي ترڅو کې د احساس د فرياد چغه پرې
دا د غم قلم مې چې غزل ته شونډې وسپري

ډوب چې وي زړگي د اورني غم په سيندو نو کي
چيري به حسيني ستا و ربل ته شونډي و سپري

ورغري تناک هوس ماحول د اغزيو کي
عقل او اميد چې مستقبل ته شونډي و سپري

تاوه کړه لمبه د گرمو شونډو په سينه کي مې
وريت ويده زخمونه به يې حل ته شونډي و سپري

۱۳۶۶ل کال، تله

د خوږو مکر

تڼاک ځيگر مې حسن په سپرغيو سولوي
د آه اوښکه مې عشق په مايوسيو سولوي

د عقل د احساس سترگو ونه لیده پرهر
د وخت د اور په زوريې په اغزيو سولوي

خندا يې سمندر شي زما درد ته په هوس
د مينې د بن گل مې په سيليو سولوي

د عشق د خوږ مکرته نظر کړئ او ښکونن!
په شونډو باندې آه د لېونیو سولوي

د درد په کړایي کې په زړګي شي خود لوګی
خوږې زلفې چې یار په انتګیو سولوي

د سور مستقبل ټال کې به عشق وزانګي اخر
خندا که نن امید په اسوېلیو سولوي

۲۹/۷/۱۳۲۲

ارام سمندر ته!

ولې غلې او ارام بېې
ته خبرې چې څه وشول او څه کېږي
د نړۍ په وچو غرونو، سپېرو دښتو، ځنگلو کې؟
ته خبرې چې څه اوري
د اسمان له ګرېوانه نه
د بېوسه روح پر مینو؟
ته خبرې چې ټول ژوي

يو د بل د ژوند په بيه د ژوندون شېبې رانيسي؟
ته خبر يې د وحشت د پاچايانو
واکمني د قاف له غرونو ان زموږ تر کوره رسي؟
ته خبر يې چې زموږ د کلي خوا کې
هره ورځې د کارغانو ډلې ډلې
د وگړو پر سينو باندې ټونگې کړي؟
که نور هم غواړې همداسې:
چې ماران او خمخړې دې
د سيسيو بچي و خوري
او پر سمه لويه لار دې
د لېوانو کاروانونه
د شپنو په رمو گډ شي
که نور هم غواړې همداسې
چې بيا هم روحي وگړي
د چا مينې ته اوړ ورکړي
د چار روح کړي تير ولاړې؟
نو که داسې نه وي خوځه
تر پېړيو زغم نه وروسته
په څلور کونجه دنيا کې
د توپان نغمه خوره کړه

چې نړۍ له بوی شي پاکه
او شي ږنگه پاچاهي د ځناورو، گنهکارو هوسونو
او خو تنه بېگناه به
شي سپاره د نوح بېړۍ کې.

۲۲/۴/۱۳۲۹

د تېزابو باران

زما د عشق د تنکو هیلو سترگې
لا د هوس د خوړلنیو په بڼه
د گل پر پاڼو غوړېدلې نه وې
چې تا د قهر د تېزابو باران
د اورني اسمان له شونډو څخه
په زغرده زغرده پرې راوه ورو
او د تنکۍ مینې په سترگو کې دې
د ویر لمبه په خندا تاوه کړه راتاوه کړله.

۲۲/۲/۱۳۲۲

سندرغاړي

د ختيځ-لوېديځ وگړو!
د مرگي له وېرې مړ او مړ او هيلو!
د ژوندون په جېل کې بندو د نړۍ د هوسونو پاچايانو!
او د عشق د رنگينيود سيندو مستو خپو کې
سترو سترو ماڼو گانو!
د ژوندون هره شېبه مو
د نڅا و خنداگانو په ټالونو کې کړه تېره
په هر رگ کې د وجود مو
د عطرو وينه جاري کړئ
او هوس هوس زړگوته
د خوښيو لمبې غړپ کړئ!
چې کلونه مودې وشوې

د مرگونو سندرغاړي
زموږ کور کې مېلمانه دي
هغه لویه هوجره گورئ!
چې شاوخوا یې د زمزم ویالو نیولې
او په مخ کې یې د توتو انګور تاکو ونو شین
سیوری جوړ کړی
په همدغه ځای کې ناست دي
یو سپین ږیری په کې نه شته
ټول ځوانان ترېنه راتاو دي
په هروار چې ترنگ او ترونګ شي
له څو تنو روح جلا شي
بس کلونه مودې وشوې
چې زموږ د کور هوجره کې
سندرغاړي مېلمانه دي.

۲۲/۴/۱۳۲۹

د طاعون په لويپته کې

د طاعون په لويپته کې
د سرزورو احساساتو
شينکي فصل ټوکېدلی
د ياغي مينې په توريې
لاس وپنې دي پرې ترلې
د اجل وړمه پرې اوري
رژوي يې خنداگانې
خو د روح قاتلان (دواړه)
ورته گوتې پر غاښ ناست دي
وايي څه متکور عشق دی
وايي څه لمبه جذبه ده
د اورو نو ټال کې زانگي
د ژوندون سندرې وايي!؟

۵/۲/۱۳۲۹

د احساس لوڅړه

ما د لمبو د ترحم په سيند کې ولمبوئ
او د حسين قهر په سترگو کې مې
د توندي مينې د احساس لوڅړه
د اور په غېږه کې د وير په تنور
د اور لرونې غوندي تاوه کړئ
د مينې په لاس
خو چې د عشق له کاهو سترگو څخه
د سوز بدلي احساس کړيکه باندې
د عاطفې او بنکې راوڅخېږي
او د جنون پر دود وهلې دښته
تنکي تنکي گلان راوتوکېږي.

۲۵/۲/۱۳۲۲

خوشال خان لېسه

يادگارونه يادگارونه

ما درته ليکلي وای شعرونه او شعرونه
تا زلفو کې ايښي وای گلونه او گلونه
ما په وچو شونډو درنه کړي وای سوالونه
تا په زړه را ايښي وای زخموڼه او زخموڼه
ما ژوند ته نيولي وای دارونه او دارونه
ستا شونډو خندا کړای غورځنگونه غورځنگونه
زړه کې زما بل وای سره اورونه سره اورونه
ستا ژوندون ډيوې وای خراغونه خراغونه
دغسې وای هيلې او همداسې ارمانونه
ما ورته ژړلی تا خندلی ولونه ولونه
حسن به د تا و داستانونه داستانونه
ژوند به ټول زما و يادگارونه يادگارونه.

۲۱/۷/۱۳۲۸

کاهو ونه ژړلې

عشق د هوس په لمبو
د مستو کاهو د خندا په خپو
د تېزابونو د اورونو ژرنده
تاوه راتاوه کړه د درد په وینو
او د امید د گلو موسک نظریې
د غم پر لیکه په اور واپړاوه راواړاوه د حسن په زور
خو کاهو ونه ژړل
لاهی خاندي له خندا نه شنه دي
د عشق لمبو کې امیدونه کړي
زړو د اغزیو کې گلونه کړي
د خوږې مینې د ښکلا په امید
د سرو سکرو ټپو سره تخمونه کړي.

۱۱/۱۳۲۷

مېړتونخور

څنگ ته ناست ومه د ونې
د ټپي پرېشاني خيال مې سترگې ورو ورو خوبولې
پام مې شو د ونې ډډه ته
يو سور کي مېړتونخور پرې خپل وزرونه رپولو
اوږده ژبه يې له خولې نه بهر کړې په هنرو
چې مېړيان به پرې راټول شول
لکه غرپ د مستو ميو به يې تېر کړلو له ستوني
د خوندو د عشق لمبو و مخ په پورته روان کړی
ورو نږدې شو د غومبسو د ژوندون د خالي څنگ ته
چې ټول عمر وې له تندې جل وهلي

له غوسې نه تكي سري په اور كي تاوي
كپه يي ژبه ورته مخكي په هنر په مكر وړاندې
يو ناخاپه سرو غو ميسو يي پر ژبه پر مينو كه
او پر سترگو
زهرجن نېشونه بنځ كړل
(لس يوولس شپې) (وروسته مې كتل چې:
درد كي تاو مېرتونخور
د ونې ډډ نه راگوزار شو.

۱۴/۲/۱۳۲۹

د امید خانګه

د زړه کور کې مې د شعر غوتۍ غوړېږي
د خزان سپرۍ سۍلۍ ده رږوي يې

د امید خانګه چې لږ شاتنه اوږده شي
د ظالم په لاس کې لور دی پرېکوي يې

۱۳۶۵ ل کال

خوشال لېسه

د اسرافيل شپېلی

د اورنيو اغزو زړه کې ټکلا چېرته لگي
د سوو شونډو په لمبو کې خدا چېرته لگي

زما د زړه د پرهرونو سره او شنه گلونه
ستا د خمارو زلفو ول کې اشنا چېرته لگي

منم احساس مې د اورونو زړو کې گل ټوکوي
خو ستا د بزم رنگينيو کې دا چېرته لگي

خاندہ پہ کرس مې د تهاکو شونډو لیکو باندې
د خوړلنیو په محفل کې گدا چرته لگي

د اسرافیل د شپېلی غږ ورته راوړسېده
د پښتنو سپېره وطن کې رڼا چرته لگي

خود ستا د مینې د رنگینې کوڅې گوټ ته نه ځم
د میو ډنډ کې د سرو او ښکو ځلا چرته لگي

۱۱/۷/۱۳۲۷

د جنگ باج

ارمان د اوښکو نازولو وڅوړ
لکه موسکي شبنم چي گلو وڅوړ

ددې گلاب گلاب وطن حسن مې
څه هم پرديو څه هم خپلو وڅوړ

چاته لمبه لمبه احساس وښيم
وطن زموږه ناباللو وڅوړ

څه بي پښتو شول پښتانه د وختو
باج د جنگونو ترې مغولو وڅوړ

يو اسمعيل په دغه لوى كلي كې
نيم نازولو او نيم ټكلو وڅوړ.

۱۳۶۷ل كال

د سيند په منځ کې

چې دنن پر زلفو وټومېم گلان کتار کتار
لکه شنه چې پسرلي کړم پر بيا بان کتار کتار

دا خوږې خوږې خبرې دا خوږې وعدې مې خيال کې
ټوکوي د جنت حورې او غلمان کتار کتار

پس له مرگه به زموږه يوه ورځ همدا سې راشي
درېدلې به وي دار ته رهبران کتار کتار

خه اولې مینې وسو خه خوږې یارانې دود کړو
اوس ولاړد سیند په منځ کې پنبېمان کتار کتار

بس همدا د ساده گانود سندرو غزل وایه
چې ترې وځي هره ورځې هوښیاران کتار کتار.

۱۳۶۹ل کال د وري میاشت

سوی گودر

سترگو اوترو ورتـه هـېـڅ ونـه وې
د زړه سـنـدرو ورتـه هـېـڅ ونـه وې

لویـه خپـه د اوبـو راغللـه پـرې
د اور بـخـرو ورتـه هـېـڅ ونـه وې

هغـوی زـمـوږه وینـې تـو یې کړلـې
زـمـوږ ملـگـرو ورتـه هـېـڅ ونـه وې

تېره لمبه شوه د پرديو دلته
زموږ لښکرو ورته هېڅ ونه وې

نظر مې ښکل کړې خوږې شونډې د يار
لمبو شکرو ورته هېڅ ونه وې

د ليلا گانو گودروسو خېده
خو سربېرو ورته هېڅ ونه وې

اخي مې ښکل کړ اسمعيل په شونډو
د چا خبرو ورته هېڅ ونه وې.

۱۳۲۷ل کال د سلواغې مياشت

مراوي اننگي

ژوند سوزېدلو نهيلی نه توېدلې اوښکې
د چاد مینو جنازو کې خڅېدلې اوښکې

شهید و تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه!
ورته به وایئ چې وطن کې بهېدلې اوښکې

خدا یې د ستا له ترحم او له پېرزو مننه
نورې دې واخلمه دا ډالۍ دا رالېږلې اوښکې
خومره ښه ښکاري هلته ستا د موسکو شونډو خندا

دلته په مړاوو انتگه کي ځلېدلې اوښکې

خود به د رب له عواطفو نه گيله کومه
هله خنداوي دلته ولې رسېدلې اوښکې

گوره احساسه هغه کور کلي يوازې نه کړې
چې گرېوانو کي يې ټول عمر گرځېدلې اوښکې.

۲۴/۱/۱۳۲۷

د محمد اسماعيل يون لنډه پېژندنه

محمد اسماعيل

يونس د حاجي

محمد خان زوى

پر ۱۳۴۶ل کال،

د لغمان ولايت د

الينگار

ولسوالۍ

دنيا زيو په يوې

روښنفکرې

کورنۍ کې

زېږېدلى دى.

لومړنۍ زده کړې يې د الينگار ولسوالۍ د سلينگار په لومړني
ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغى او
په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لېسې
څخه په دويم نومره بريالى او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو
او ادبياتو پوهنځي د پښتو څانگې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له
نوموړې څانگې څخه اول نومره بريالى او پر همدې کال بېرته
د پښتو څانگې د کدر غړى شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانگه

کې د ماسترۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بريالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د (پوهندوی) علمي پورې ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او ((شمشاد)) مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنگه د یو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرگې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرگې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرگې غړی، بیاد جرگې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرگې د لومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسته خپل ملي او تاریخي مسوولیت ادا کړ او د هېواد د ښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرگې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرگې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له خوا ترسره شول. استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرگې د دارالانشاد غړي په توګه خپل فعال رول ادا

کې ټاکل شوي وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنگسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تردې لوړه دنده دروسپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادی ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادی سربېره لا تر اوسه دا دنده پرمخ وړي. استاد یون پر ۱۳۸۵ ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلواک لیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، راډیويي او ټلويزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګند بیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنگ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او

مشران دي، د استاد يون نظريات خپلو شخصي او تنظيمي گټو ته خطر بولي، نو ځكه يې په ټينگه مخالفت كوي زه ددې شاهد يم، هر كله چې يون كومه ليكنه او مركه كړې، نو دده پروړاندې يې مثبت او منفي غبرگونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرگونونه اكثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر كړ كېچن سياسي بهير كې يې ډېرې نامشروع گټې ترلاسه كړي او ځانونه يې مطرح كړي دي.

مثبت غبرگونونه اكثره د ولس د مشرانو، روښنفرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد يون په دغسې سختو اغزنو او تنگو شرايطو كې بيا هم خپل فرهنگي، سياسي او ټولنيز كار ته دوام وركوي.

دا اوسنی فرهنگي كار، چې تاسو يې اوس په مسلسل ډول گورئ، دا د تېرو شلو كلونو كارونه دي، چې له تېريو نيم كال راهيسې پرې په منظم ډول كار شوی، او ډل شوي او دادی ستاسو مخې ته ايښودل كېږي، په داسې يو دولتي دفتر كې چې بوختياوې په كې ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنگي كار سرته رسول اسانه كار نه دی. استاد يون پر خپلو فرهنگي كارونو سربېره د گڼو فرهنگي ټولنو د غړي، همكار او موسس غړي په توگه هم خپل فرهنگي رول ادا كړی، په پېښور كې يې د دوو المان مېشتو فرهنگي ټولنو (د افغانستان د كلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنگ د ودې پراختيا ټولنې) د همكار په توگه د بېلابېلو ليكوالو په لسگونو

اثر، ايډيټ او چاپ کړي دي دغه راز يې په سلگونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستي ده، خپله يې هم په لسگونو مشاعرې، سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يوزيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول دخپل هېواد استازي کړي ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثر

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنگوالی	چاپکال
• متکور	لومړۍ شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• په اوروونو کې سندرې	دويمه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

• هيلې	گډه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• نيمگړي ارمانونه	د حيران شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د لوونو فصل	گډه شعري ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• د نازوانا ياد	د سيمينار د ليکنو ټولگه	دويم ۱۳۸۷
• داستاد الفت نثري کليات	داستاد الفت نثرونه	درييم ۱۳۸۷
• سيندونه هم مري	د اسحق ننگيال شعري منتخبات	دويم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

• د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه	
د پوهنوال روستار تره کي اثر	دويم ۱۳۸۷

- د افغانستان فرهنگي ميراثونو ته يوه کتنه
- د نينسي دوپرې اثر دويم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جگړې جنايتکارانو محاکمه
- د پوهنوال روستار تره کی اثر دويم ۱۳۸۷
- د- يونليکني:
- د اماراتو سفر د اماراتو يونليک دويم ۱۳۸۷
- که يون دی يون دی د اروپا يونليک لومړی ۱۳۸۷
- د پنتاگون ترخنډو د امريکا يونليک لومړی ۱۳۸۷
- ه- خپرنې او شننې:
- د محمد گل خان مومند اند و ژوند ته يوه لنډه کتنه دويم ۱۳۸۷
- استاد زيار د پښتني فرهنگ يو ځلاند ستوری دويم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبياتو پوهنځي پښتو کتابښود دويم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنگ ته اوښتي زيانونه دويم ۱۳۸۷
- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې دويم ۱۳۸۷
- بېړنۍ لويه جرگه ولسواکي او زورواکي دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنگي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ايډيال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړېمو کې لومړی ۱۳۸۷

- افغانستان په سياسي کړلېچ کې لومړی ۱۳۸۷
 - پښتو ليکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
 - اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
 - که نړيوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷
- خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم
تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په
فرهنگي کارو زیار کې ورته دنور زغم او اوسېلې هیله لرم.
په درناوي
وفا الرحمن وفا
کابل- افغانستان

matakori

(collection of poems)

**By:
M.Ismael yoon**

ISBN 978-9936-500-03-7

9 789936 500037 >

دخپرونولې: (۴)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library